Het heiligenboek

Johannes van het Kruis *Tom Zwaenepoel*

Juan de Yepes Álvarez, geboren in 1542 in Fontiveros, in de regio Castilië en Léon, stamt uit een verarmd Spaans adelgeslacht. Na de dood van zijn vader groeit de jongen op in een weeshuis. In 1563 treedt hij onder de naam Juan de San Matías in het karmelietenklooster *Santa Ana* in Ávila in. Hij studeert twee jaar theologie in Salamanca en wordt in 1567 tot priester gewijd. Omdat zijn kloosterorde niet voldoet aan zijn strenge voorstellingen overweegt hij zich aan te sluiten bij de kartuizers, maar dan leert hij Theresia van Ávila kennen.

Met haar is er een levenslange geestelijke verbinding. Hij ondersteunt haar werk en wordt biechtvader in haar klooster. In 1568 sticht Johannes, die zich nu Juan de la Cruz (Johannes van het Kruis) noemt, het mannenklooster van de ongeschoeide karmelieten in Duruelo. In 1577 wordt hij ontvoerd en als 'rebel' opgesloten in de kerker van het klooster in Toledo. Daar schrijft hij zijn visionair-mystieke poëzie, die hij vanaf 1578 uitvoerig becommentarieert. Na drie maanden kan hij vluchten. Zijn orde wordt twee jaar na zijn dood (1591) door de paus aanvaard.

Johannes' strenge hervormingsvoorstellen stuiten een leven lang op onbegrip en verzet, vormen een persoonlijke kruisweg en leiden uiteindelijk tot een splitsing in de niet-hervormde 'geschoeide' karmelieten en de hervormde 'ongeschoeide' karmelieten. Zijn leefregel voor zijn klooster in Duruelo wordt een spiegel van zijn ascetische vroomheid en extatische godservaringen.

In zijn geschriften en de uitwerking ervan als raadgever van ontelbare mensen concretiseert Johannes zijn kruismystiek, die hem tot een van de belangrijkste vertegenwoordigers van de mystieke theologie maakt. Zijn motto luidt: „Verlang niets dan het kruis, en wel zonder troost, want het is volkomen." In de kerker lijdt hij onder de eenzaamheid en het gevoel dat God hem verliet in de 'donkere nacht'. Ook in de diepste duisternis gaat het leven echter voort. Na een innerlijke omkering vindt God hem midden in de 'donkerste nacht'. In de duistere en kwellende omgeving van een gevangenis vindt hij de kracht van de woorden terug. Door God gehouden en gedragen, doorstaat hij dat bittere leven en schrijft hij de mooiste gedichten van mystieke liefdeservaring, bezingt hij met passie zijn godservaringen en tekent hij prachtige landschappen. Zo vindt Johannes nieuwe moed en slaagt er zelfs in te vluchten.

De crisiservaring van de 'nacht van het geloof' vernietigt alle zekerheden en zelfbedrog en maakt de mens leeg, zodat de niet-vatbare God hem vult met zijn liefde. Zo wordt de innerlijke duisternis de veiligste en zekerste weg naar de schijnbaar zwijgende God. Het mooiste gedicht van de 'heilige van de dichters' is zijn eigen leven, dat een enkele boodschap van hoop is: zoekt de mens God, hoeveel meer zoekt God de mens.

Levenswijsheid vinden we onder meer in zijn beroemde spreuken. Enkele treffende voorbeelden zijn: „Meng je niet in zaken van anderen. Laat ze zelfs niet doordringen tot je geheugen, want misschien ben je niet eens in staat je eigen taak te vervullen" *(Spreuken a 58).* „Schenk nooit aandacht aan zwakheden van anderen, en als iemand klaagt over andermans zwakheid, kun je hem nederig zeggen dat hij je maar niets moet vertellen" *(Spreuken b 68).* „Grote wijsheid is het, als je weet te zwijgen en de kunst verstaat niet te letten op wat anderen zeggen of doen of hoe ze leven" (Spreuken b 30). „Zwijgende liefde is de taal die God het best begrijpt" *(Spreuken b 3).*

In 1675 werd Johannes zalig gesproken, in 1726 heilig verklaard. In 1926 verhief Pius XVI de 'heilige dichter' tot kerkleraar. De paus prees zijn geschriften als „een wetboek en school van de gelovige ziel". Zo schrijft Johannes van het Kruis in zijn *Geestelijk Hooglied:* „Een kleine vonk van zuivere liefde is meer waard en van grotere winst voor de Kerk dan alle andere werken samen."

Hij is de patroonheilige van auteurs, dichters en mystici. In de schilderkunst wordt hij afgebeeld als karmeliet, met een kruisbeeld, de lijdende Christus, een boek, een lelietak of een adelaar.

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen,* Lannoo, Tielt, 2008, ISBN 978 90 209 8041 7. Dit boek is helaas uitverkocht.

Omroep

8 februari, *21.45 uur,* *Canvas (herhaling op 9 februari om 19.15 uur). Sorry,* eerste aflevering van de eigenzinnige Vlaamse comedyserie *Generatie B* van Joost Vandecasteele en Pieter Van Hees, over het generatieconflict tussen jongeren die de crisis op hun schouders torsen en de babyboomers die niet van plan zijn hun luxueuze comfort op te geven.

9 februari, *20.40 uur,* *één. The Legend,* eerste aflevering van de vijfdelige documentaireserie Alles voor de koers, over het leven voor zowel als achter de schermen bij Etixx-Quick-Step. De makers kropen een jaar lang in het zog van Tom Boonen en de rest van de wielerploeg.

10 februari, *22.05 uur,* *Canvas. Blood Diamond,* Amerikaanse thriller uit 2006 met Leonardo DiCaprio in de hoofdrol, over de handel in bloeddiamanten waarmee in 1999 rebellen in Sierra Leone wapens kopen.

12 februari, *20.15 uur,* *Canvas. Rebellie,* eerste aflevering van de achtdelige reisserie *Made in Europe,* waarin Dimitri Verhulst op zoek gaat naar het culturele DNA van ons continent aan de hand van acht thema's.

De vrome kudde

Spoorlopen *Ingezonden door Jacob De Marchia*

Twee gekken zijn aan het spoorlopen. Zegt de ene:

– Wat een lange trap zeg!

Zegt de andere:

– Nu je het zegt. En de leuning zit ook zo laag!

Gehuwd *Ingezonden door Boudewijn Van Baele*

Kleine Bart zit met vragen.

– Papa, waarom ben je met mama getrouwd.

Zegt papa tegen mama:

– Zie je, Françoise, zelfs onze zoon begrijpt het niet!

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen...
Kent u er nog een leuke? KERK & *leven* · **Vrome Kudde,** Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

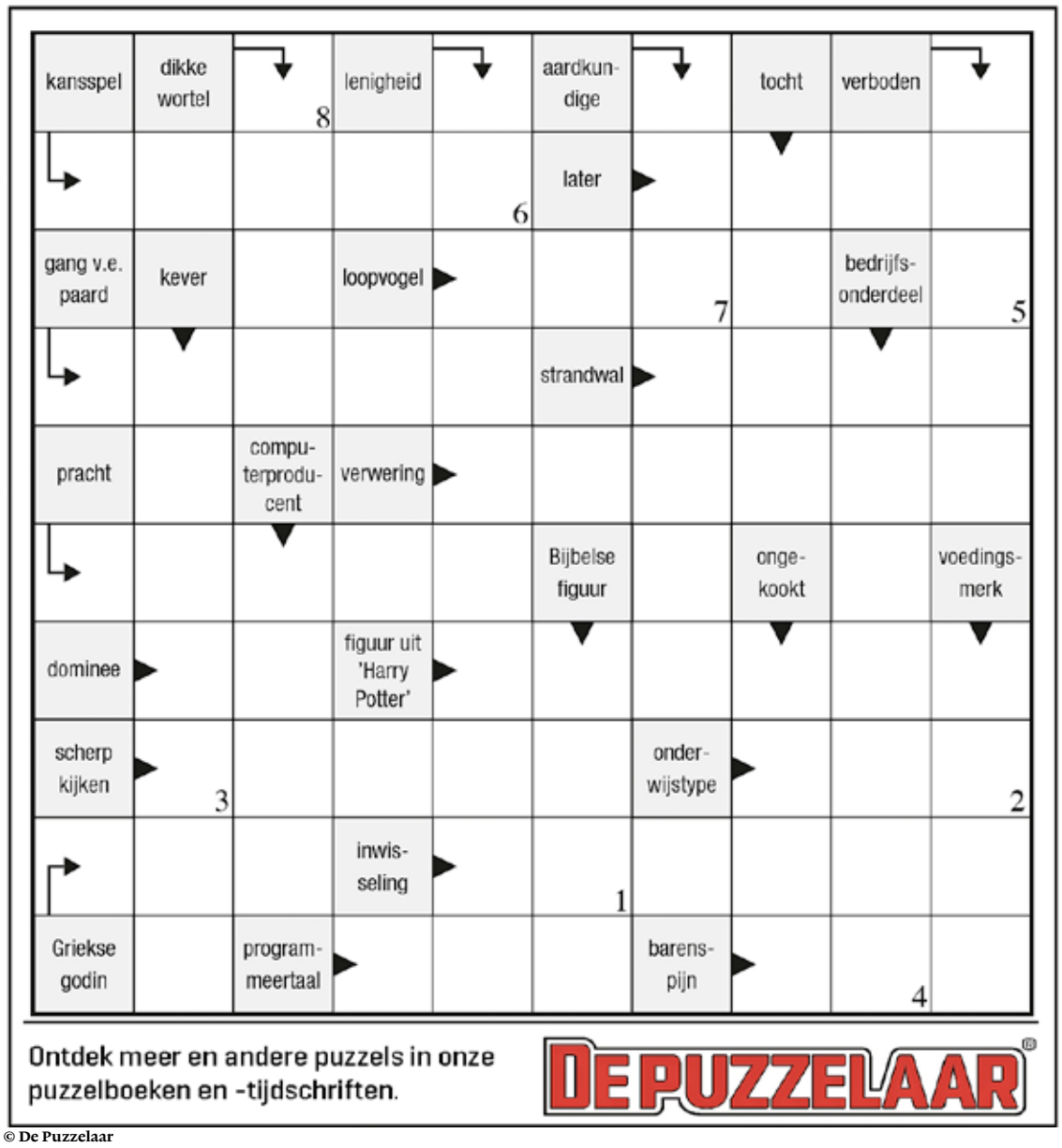

© De Puzzelaar

Oplossing van deze puzzel: notebook

1	2	3	4	5	6	7	8